

КИЇВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
ТОРГОВЕЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

ХАРКІВСЬКИЙ
ТОРГОВЕЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ
КНТЕУ

ІСТОРИЯ ТУРИЗМУ

History of Tourism

Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Навчальний рік	2021/2022
З якого курсу викладається	1
В якому семестрі (-ах) викладається	2-4
Обсяг дисципліни (годин / ECTS)	180/6
Тижневе навантаження	4 години
Мова викладання	Українська
Статус дисципліни	Вибіркова

Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові	Лантух Валерій Васильович
Науковий ступінь, вчене звання	Доктор історичних наук, професор
Кафедра	Туристичного та готельного бізнесу
Посада	Професор
Профіль викладача	Google Scholar / ORCID / ResearchGate
Контактна інформація	v.lantukh@knute.edu.ua

Анотація

У навчальному курсі висвітлюються етапи історії світового та вітчизняного туризму – від подорожей у стародавні часи до сучасності. Висвітлюються процеси зародження та розвитку туризму в Україні та світі, виникнення туристичних підприємств, створення міжнародних туристичних організацій, проблеми глобалізації туризму. Узагальнюється історичний досвід різних держав у туристичній галузі.

Мета дисципліни

Ознайомлення студентів з історичним процесом розвитку туристичної галузі в загальному контексті історії світової і вітчизняної культури.

У результаті вивчення дисципліни студент буде

знати:

- витоки туризму в історії культури, динаміки розвитку подорожей, їх цілей, завдань і соціокультурних наслідків;
- історію туризму у зв'язку з певним типом культури, характерних особливостей мотивації подорожей, самих мандрівників і подорожників у різних культурах;

- зміни у географії подорожей і туризму в різні періоди історії;
- об'єктивні передумови становлення організованого туризму;
- особливості вітчизняного туризму, його історії та розвитку на всіх етапах, аналіз сучасного стану українського туризму;

уміти:

- оперувати основними поняттями з історії туризму;
- аналізувати динаміку розвитку мандрівок;
- сприймати туристичну галузь як цілісну систему для ефективного її використання;
- прогнозувати розвиток вітчизняного і міжнародного туризму.

Передумови вивчення дисципліни

Знання основ історії української культури, країнознавства, філософії

Програма дисципліни

Тема 1. Цілі та завдання курсу «Історія туризму». Туризм як явище суспільного життя.

Предмет історії туризму. Зміст історії туризму. Необхідність вивчення історії туризму. Зв'язок історії туризму з іншими науками. Завдання історії туризму. Основні методи: історіографічний, історико-порівняльний, біографічний, статистичний. Основні поняття. Основні варіанти періодизації історії туризму. Феномен туризму. Найбільш важливі грані туризму. Класифікаційні ознаки туризму. Основні види туризму. Історичні етапи розвитку туризму.

Тема 2. Подорожі у стародавньому світі та в добу середньовіччя.

Мандрівки в первісну епоху. Передумови виникнення і розвитку мандрівок. Переміщення (міграції) первісних людей, ознайомлення з новими територіями. Освоєння Америки, Океанії, Австралії. Вплив міграцій у первісну епоху на поширення та інтенсифікацію знань і вмінь. Відображення в релігійних поглядах різних народів проблеми "мандрівок". Мандрівки на давньому сході. Мандрівки на давньому сході як складова способу життя. Подорожі у країнах Месопотамії. Подорожі шумерів, жителів цивілізації Хараппи і Мохенджо-Даро. Давньокитайські подорожники. Географія подорожей давніх єгиптян. Подорожі та експедиції фінікійців і карфагенян. Давні світові торговельні шляхи, їх значення для розвитку подорожей. Активізація мандрівництва та подорожей в античні часи. Основні цілі мандрівництва в давнину. Видатні мандрівники Давньої Греції. Олімпійські ігри, їх значення для історії мандрівництва та туризму. Курорти давнього риму. Римські готелі, харчевні та шляхи як паростки майбутньої інфраструктури туризму.

Особливості середньовічної культури. Паломництво. Арабські мандрівники і паломники. Місіонерські подорожі. Єрусалим — центр паломництва. Хрестові походи, їх причини, значення та соціокультурні наслідки. Православне паломництво. Удосконалення в будівництві доріг і транспортних засобах у середньовічній Європі. "Мандрівні школярі" і розвиток освітянських подорожей. Торговельні подорожі купців. Географічні відкриття та їх значення. Мандрівники Середньовіччя. Мандрівництво давніх русичів, їхній внесок у відкриття та освоєння нових земель. Розвиток картографії в Росії.

Тема 3. Епоха великих географічних відкриттів

Передумови великих географічних відкриттів. Маршрут подорожей Генріха Мореплавця. Опишіть подорожі Христофора Колумба до берегів Америки. Маршрут експедиції Васко да Гама. Значення експедиції Васко да Гама. Навколосвітня подорож Фернана Магеллана. Маршрути конкістадорів на чолі з Ернандом Кортесом. Відкриття, які були здійснені експедицією Франциско Пісарро у Південній Америці. Дослідницькі експедиції голландців, англійців та французів. Найвидатніші землепрохідці та першовідкривачі Росії. Основні особливості розвитку туризму в Україні та Росії XVI – XVIII ст.

Тема 4. Становлення туризму як масового явища. Формування транспортної інфраструктури

Передумови формування сучасного туризму. Транспортна революція. Становлення організованого туризму, перші туристичні фірми та організації. Поява елементів комплексного обслуговування туристів як прототипу пакет-турів. Томас Кук та його роль у розвитку і становленні туризму. Перші путівники для туристів. Розвиток туристичного бізнесу в Європі. Формування міжнародних туристичних центрів (Франція, Швейцарія, Італія). Гірські клуби та їх роль у розвитку гірського туризму. Найвідоміші мандрівники XIX ст. Удосконалення світової транспортної системи. Розвиток і удосконалення матеріальної бази та інфраструктури туризму. Розвиток масового туризму. Розвиток готельного та ресторанного бізнесу.

Формування транспортної інфраструктури. Становлення залізничного транспорту. Історія автомобілебудування. Значення автотранспорту для розвитку туризму. Поява водного транспорту. Розвиток круїзного напрямку в туризмі. Еволюції повітряних транспортних засобів. Становлення авіаційного транспорту. Видатні вітчизняні авіабудівники.

Тема 5. Сучасний стан туристської галузі України

Запровадження державного регулювання туризмом. Правові засади туристичної діяльності в Україні. Основні завдання, пріоритетні напрями розвитку українського туризму. Активізація міжнародної туристичної діяльності України як складової зовнішньоекономічної діяльності. Розбудова інфраструктури українського туризму, підготовка кадрів. Перспективи і прогностичні оцінки розвитку українського туризму.

Тема 6. Світовий туризм на сучасному етапі

Світовий туризм на сучасному етапі: динаміка, проблеми. Дослідження з регіоналістики і географії туризму. Застосування високих технологій в індустрії туризму. Розвиток великих транснаціональних корпорацій, готельних ланцюгів і ланцюгів підприємств харчування. Нові види туризму і перспективи їх поширення. Значення геополітичної обстановки для формування туристських потоків. Вплив туризму на соціокультурне середовище.

Особливості та політики дисципліни

Відвідання аудиторних занять за розкладом та відпрацювання пропусків за графіком є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття дисципліни. Студенти мають завчасно інформувати викладача про неможливість відвідати заняття.

Особливість (унікальність) організації освітнього процесу за дисципліною полягає в організації виїзних занять щодо туристичних маршрутів Харкова і Харківщини; залученні фахівців географічного факультету ХНУ імені В.Н.Каразіна для ознайомлення студентів із географічним ландшафтом та особливостями розташування Харківської області і впливу цього на розвиток туризму; розробленні туристичних маршрутів кожним студентом тощо.

Для визначення рівня засвоювання студентами навчального матеріалу використовуються такі форми та методи оцінювання, як *поточний контроль (60 балів)*: оцінювання роботи на семінарських заняттях, поточне тестування, оцінювання відвідування аудиторних занять, захист індивідуального завдання, виконання аудиторної контрольної роботи; *підсумковий семестровий контроль (40 балів)*: письмовий залік.

Умовою допуску до підсумкового семестрового контролю є виконання програми навчальної дисципліни і отримання оцінки за виконання завдань поточного контролю не менше ніж 36 балів. Мінімальна загальна кількість балів для отримання позитивної оцінки з дисципліни – 60.

Рекомендовані джерела інформації

1. Божко Л. Д. Туризм як соціокультурний феномен: історія і сучасність (середина XIX – початок XXI ст.) : монографія / Л. Д. Божко. – Харків : Лідер, 2017. – 344 с.
2. Державна програма розвитку туризму на 2002 – 2010 роки // Офіційний вісник України. – 2002. – №18. – С. 144 – 154.
3. Лиман С.І., Парфіненко А. Ю., Посохов І. С. Історія туризму / С. І. Лиман, А. Ю. Парфіненко, І. С. Посохов. – Суми : Університетська книга, 2018. – 372 с.
4. Парфіненко А. Ю., Сидоров В. І., Любіцева О. О. Туристичне краєзнавство : підручник / А. Ю. Парфіненко, В. І. Сидоров, О. О. Любіцева. – Київ : Знання, 2015. – 551 с.
5. Правове регулювання туристичної діяльності в Україні : збірник нормативно-правових актів / під загальною редакцією професора В. К. Федорченка. – Київ : Юрінком Інтер, 2002. – 640 с.
6. Про туризм : Закон України від 19 вересня 1995 р. №324/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 31. – С. 705 – 717.
7. Туристична політика зарубіжних країн : підручник / колектив авторів ; за редакцією А. Ю. Парфіненка. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 220 с.